

zidajo takó veliko in krasno palačo? Nu, tudi mi priznavamo, da to ni nobena lahka stvar, ali da bi bila povse nemogoča, tega ne moremo nikakor verjeti. Kajti kaj je ljudem nemogoče, ako delajo odločno in složno? Nobena stvar pod solncem! Ako bi tako poslopje hotelo zidati kakih deset ali dvajset učiteljev, res je, da bi bilo to nemogoče. Ali nas ljudskih učiteljev je v Hrvatski, Slavoniji in Dalmaciji blizu do tri tisoč; in kaj ne bi ti učitelji zmogli, ako se le vsi v tej stvari zedinijo in za neko malo žrtvo odločijo! Vzemimo, da vsak izmed nas, ne na jedenkrat, nego v petletnih obrokih, recimo: vsako leto po 4 gld., vkup tedaj v petih letih dvajset goldinarjev, plača, to bi že brez vse druge pripomoči, katera bi se potem lahko našla, dalo precej lepo in zdatno vsoto, s katero bi se dosti primerno zidanje lahko pričelo in tudi doglalo. Takó bi tudi naš pedagogično-književni zbor bil takoj pripravljen dodati lepo vsoto od 3000 gld., in za daljnih 10 let še v obrokih 2000 gld., to se zna, ako bi v to privolila glavna skupščina, o čemur pa ni nobene dvojbe. — Isto tako bi tudi naše društvo „Učit. Zadruga“, ki nima zdaj nikjer svojega prostora, a bil bi jej zeló potreben, rada privolila v zidanje vsaj 2000 gld. v stanovitih obrokih; umeje se, da vse to s privoljenjem in odobrenjem svoje glavne skupščine.

Kdo bi bil izmed nas, ko smo začeli pred 19. leti ustanovljati „Zadrugo“, rekel, da bode „Zadruga“ za deset, dvajset let imela glavnico od 30.000 gld.? Res bi bil mnogi dejal, da so to puble fantazije, ki se ne bodo dale nikoli izvésti. In glejte, vse te fantazije so se uresničile, in „Zadruga“ ima, predno je preteklo dvajset let, 30.000 gld. glavnice; a drugih 30.000 gld. je gotovo v tem času potrošila na vdove in sirote. — Dalje: Ako bi bil kdo dejal, ko smo začeli pred 13 leti ustvarjati „pedagogično-književni zbor“, da bode ta zbor imel za kakih petnajst let 25.000 gld. imetka, gotovo bi se bilo reklo, da so to same puble fraze, iz katerih ne bode nikoli nič prida; in glejte, že zdaj v trinajstem letu svojega obstanka ima ta zbor nekaj v glavnici, nekaj v svoji zalogi do 25.000 gld. premoženja; a v tem času je izdal vrhu tega do 50.000 gld., ako ne več, za v svoji zalogi izdane knjige in časopise.“

Takó piše „Napredak“ in navdušuje hrvatske ljudske učitelje za napravo „Hrvatskega učiteljskega doma“. V ta namen je razposlal upravni odbor hrv. ped.-književnega zbora, kateremu predsednik je obče znani, domoljubni gospod Ivan Filipović, posebne listke (očitovalnice), s katerimi vabi in prosi hrvatske ljudske učitelje, da podpišejo vsoto, katero se zavežejo vplačati v petletnih obrokih za napravo „Hrvatskega učiteljskega doma“. Dalje se prosijo, da pobirajo i prostovoljne doneske pri prijateljih in domoljubih ter jih pošiljajo v ta namén društvenemu blagajniku gosp. Ant. Irgoliću (Pivarska ulica br. 14 v Zagrebu).

Ideja „Hrvatskega učiteljskega doma“ je krasna in plemenita ter vredna, da jo podpira vsak zavedni hrvatski učitelj. Delo je pričeto, in ako vsi složno in požrtvovalno v to svrhu delujejo, ni dvombe, da bodo ustvarili poslopje, katero bode na diko in čast hrvatskemu ljudskemu učiteljstvu. „V to imé Bog pomози!“ kličemo i mi slovenski učitelji, ker nas od srca veseli napredek učiteljstva bodi si katerega koli národa, a še posebno po rodu in krvi nam sorodnih bratov Hrvatov.

Književstvo.

— **Krščansko katoliški nauk.** Tiskan brez premene kakor 1881. l. Veljá zvezan v platnenem hrbtu 25 kr. Na Dunaji v c. kr. založbi šolskih knjig. Želeti bi bilo, da bi se ta knjiga ne bila natisnila „brez premene“. Prav bi bilo, da bi se bile vsaj odpravile mnoge slovnične napake.

— **Zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze.** Za katoliške ljudske šole. S 50 podoblinami in 1 zemljevidom. Po nemško spisal dr. J. Schuster, poslovenj Anton Lézar, duhoven Ljubljanske škofije. Tiskane brez premene kakor 1881. l. Veljajo v platnenem hrbtu 50 kr. Na Dunaji v c. kr. založbi šolskih knjig 1884. l. Tudi ta knjiga je polna jezikovnih pogreškov, ki bi se bili morali pred natisom popraviti. Treba bi bilo, da bi se posebno knjige o verouku v jeziku popravile, vsaj toliko popravile, da bi ne motile učencev, ki se učé pravilnega jezika.

— **Knjige družbe sv. Mohora** v Celovci za 1885. l. so: 1. Življenje Marije in sv. Jožefu, III. snopič; 2. Cecilija, II. del; 3. Občna zgodovina, X. snopič; 4. Slovenski pravnik, II. snopič; 5. Miklova Zala, slovenskih večernic 38. zvezek; 6. Koledar za 1885. l. — Vse te knjige so zares prav lep dar, ki ga vrta družba deli svojim udom. Družba sv. Mohora je najobširnejša na vsem Slovenskem. Po poročilu je letos vpisanih 557 dosmrtnih in 27.945 letnih, vkup 28.502 družnikov; to je največje število udov, kar jih je kdaj imela ta častna družba. Akoravno družbine knjige večini udov sploh ugajajo, vendar bi bilo tudi želiti, da bi se tudi bolj ozirala na vzgojo naše mladine, kakor nekdanj Slomškovke „Drobtinice“ i. t. d.

— **Politična in kulturna Zgodovina štajerskih Slovencev.** Spisal in založil Ivan Lapajne, meščanske šole ravnatelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik v Krškem. Cena vezanemu iztisu 1 gold. 20 kr. V Ljubljani. Natisnil J. Rudolf Milic 1884. To knjigo je pisatelj poklonil v znamenje visokega spoštovanja preč. gospodu Davorinu Trstenjaku, župniku v Starem Trgu pri Slovenjem Gradcu, slavnemu slovenskemu domoljubu, veleučnemu slovenskemu pisatelju, jezikoslovcu in zgodovinarju. Obširna ta knjiga ima 309 strani in obsega v daljnih razpravah „stari vek“, „srednji vek“, „novi vek“, „zgodovino mest in trgov“ i. dr. Ta „zgodovina“ bode prav dobro ustrezala učiteljem (posebno na Štajerskem) pri zgodovinskem pouku v šoli. Priporočamo jo tedaj prav živo vsem učiteljem in vsem domoljubom, ki jih zanimiva zgodovina Slovencev.

— **Národná biblioteka,** 12. snopič. Spísi Andrejčkovega Jožeta. I. Črtice iz življenja na kmetih. Komur so znani spretni spísi Andrejčkovega Jožeta, bode veselo pozdravil to vrlo podjéte gospoda založnika.

— **Jezičnik.** Knjiga Slovénka v XVIII. veku. Spisal J. Marn. XXII. Leto. V Ljubljani. Natisnil in založil Rudolf Milic. 1884. 8°, 82. — Te za slovensko književnost jako znamenite knjige je nekaj zvezkov posebej à 60 kr., po pošti 65 kr., na prodaj v Katoliški Bukvarni.

— **„Popotnik“,** list za šolo in dom, ima v 24. števil. to-le gradivo: Vabilo na naročbo. — „Popotnik“ „Tovarišu“ k petindvajsetletnici.* — Versko-nravná vzgoja. (Konec.) — Kako je delati učitelju na to, da otroci šolo redno obiskujejo. — Zajec. Učna slika, sestavljena na podlogi Drugega Berila, števil. 96. — Slovanska poglavja. VII. Beseda v jaslicah. — Národno blagó. — Književna poročila. — Dopisi. — Novice in razne stvari. — Spremembe pri učiteljstvu. — Z letošnjim letom nastopi „Popotnik“ VI. tečaj. Vsem slovenskim učiteljem in sploh domoljubom ta jedroviti list živo priporočamo.

D o p i s i.

S Krasa, v dan 23. dec. 1884. l. »Edinost«, Tržaški list, prinesel je v svoji 89. št. t. l. dopis s podpisom »Vanderček«, kjer se neki kraški učitelj (!) zadevuje ob to, da bi se razširile nekoje šole po puščobnem in golem našem Krasu. Britko potoži, da se je jednorazrednica v Lokvi razširila v dvorazrednico ter bolešno klikne: »Kam pridemo!« (češ, zmerom večji šolski davki bodo trli ubozega našega kmeta!...).

Izprva sem mislil »duhovitemu« našemu filantropu odgovoriti: a ko sem izvedel, kedó se skriva za slovečim pseudogonomom »Vanderček«, pustil sem vse v némar, ker povedati moram odkritosrčno, da ne cenim visoko našega »Vanderčka«, ki, neimejoč učiteljske omike, prišel je vender mej učitelje in tñ napravil svojo srečo, gotovo večjo, nego li jo je imel takrat, ko je diurnistoval pri necem nádeželnem beležniku. Vender »Vanderčkovo« velemodro besedičenje ni ostalo brez odziva. Goriška »Soča« se mu je v necem dopisu »S Krasa« od 9. t. m. odzvala tako-le: »Dopisnik »Vanderček« je imel dovolj drznosti, da je javno izrekel svoje mnenje

„Tovariš“ se za to presrčno voščilo svojemu sotrudniku, vrlemu „Popotniku“ lepo zahvaljuje.
Uredn.

proti vpeljavi novih, kakor tudi za odpravo užé obstoječih večrazrednic na ljudskih šolah. Njegovi kolegi mu ne bodo nič kaj hvaležni za tako novo idejo, kajti obrnena je, če tudi ne proti napredku duševnemu, pa vsaj proti napredku t. j. pomnoževanju ljudskih večrazrednic. Dobro pa je vender, da tak glas pride od učiteljske strani, saj drugi kaj takega ziniti ne bi bili »kompetentni«, kakor je nekdo ob svojem času pisal i. t. d.

Takó tedaj pravi »Sočin« dopisnik. Gospodu »Vanderčku« bi jaz svetoval, naj v prihodnje za-se hrani »svojo modrost«, ter naj ne greši takó drzno na potrpežljivost svojih kolegov. Če pa je v istini tak človekoljub, kakor se kaže, naj nam sprica to v dejanji!

Z Rake pri Krškem. Na Dolenjskem po navadi ne hodijo otroci redno v šolo. Pri nas je pa vse polno šolskih otrok. Naša dvorazrednica ima že nekaj let veliko čez 300 otrok, in to šolo obiskajočih. Šolski izbi ste pa jako majhni. Zato je učiteljstvo neprenehoma prosilo, da se šola razširi. Občina in krajni šolski svet se pa kar nista hotela gibati, še c. k. okrajni šolski svet je bil počasen. Zdaj bode vender stvar v tek prišla, kajti 22. preteč. m. je bil od c. k. okrajnega šolskega sveta ogled (komisijon) radi razširjenja naše šole. Beg daj kaj uspeha!

Iz Ljubljane. Minister za bogočastje in uk je deželnemu šolskemu nadzorniku gospodu Jakobu Smoleju odločil službo pri deželnem šolskem svetu na Kranjskem z uradnim sedežem v Ljubljani, ter mu izročil nadzor nad vsemi ljudskimi in srednjimi šolami.

— Društvo sv. Cirila in Metoda v podporo slovenskemu šolstvu bode se ustanovilo v Ljubljani za vse slovenske pokrajine. 28. preteč. m. bilo je posvetovanje nekaterih rodoljubov, ki so vsi spoznali nujno potrebo, da se slovensko šolstvo energičneje, ko doslej, zlasti podpira tam, kjer se vzlic v zakonu izrečeni národni ravnopravnosti slovenski deci celo prvi pouk v tujščini sili. Posvetovalo se je potem o načelih in načinu, po katerem bo društvo delovalo. Konečno se je izvolil osnovalni odbor, kateri ima sestaviti pravila ter jih predložiti vladi v potrjenje. V odbor so bili izbrani gg. L. Svetec, dr. Vošnjak, J. Murnik, prof. Toma Zupan in I. Hribar. Iz dna srca pozdravljamo to važno novico vsi slovenski učitelji; a želeli bi, da bi se to prekornostno društvo z enakim že obstoječim društvom z »Národno Šolo« porazumelo in nekako zedinilo, kajti treba bode jačinah in združenih moči zoper navale tujih šolskih društev. Beg daj srečo!

— Namestu prof. Leop. pl. Gariboldi-ja, ki ima zaradi bolezni dopust, bode v Kočevskem okraji zač. šole nadzoroval gosp. Val. Ambruž, profesor na spodnji gimnaziji v Kočevji.

— Presvetli cesar podaril je šolski občini v Dragatušu 300 gld. za zgradbo šolskega poslopja.

— Novemu knezu in škofu dr. Misiji poklonilo se je mej drugimi društvi tudi društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam, potem tudi profesorji srednjih šol in učiteljišč, ter učitelji in učiteljice mestnih ljudskih šol.

— Imenik šolskih oblastev, ljudskih šol, učiteljev in učiteljic na Kranjskem je v rokopisu gotov in je bil s koncem preteč. leta sklenjen, ter se bode tiskal.

— Odbor »Slovenskega učiteljskega društva« bode imel 8. t. m. pop. ob 2 sejo, h kateri uljudno vabi

predsedništvo.

Razne stvari.

Iz državnega zbora. Šolski odbor izročil je 10. preteč. m. načrt postave, gledé uravnanja troškov za pouk v verouku subkomiteju, obstoječemu iz poslancev Beer, Czerkawski in Jireček.

— »Ljudsko knjižnico« snopič po 8 kr. s poštnino vred bode izdajala Leon-ova tiskarna v Mariboru za naš priprosti národ. Na mesec prideta po dva po štiri tiskane pole obsegajoča snopiča na svetlo. Naročnina za vse leto je 1 gld. 70 kr., za pol leta 90 kr., a za četrť leta 48 kr. Ako bode delo dobro, bode nam gotovo tudi dobro došlo.

— Krasne Poezije S. Gregorčičeve so izišle v Ljubljani v drugem pomnoženem natisu, založila pl. Kleinmayer in Bamberg. Cena broširanemu iztisu je 1 gld., krasno vezanemu pa 2 gld. Pozneje bodemo morda kaj več govorili o teh zanimljivih poezijah.

— »Dolenjske Novice«. Prvi list tega novega časopisa je že na svetlem in ima prav zanimljivo vsebino: Vsakemu nekaj! V raznih predelih: »Kaj je novega v Novem Mestu«; »Naj-